

Список використаної літератури

1. Бахтіна Г. Комп'ютеризація суспільства та проблема «кліп-мислення». URL: <https://kpi.ua/en/1102-7>. [доступ: 20.10.2021]
2. Фурман А., Мацюк Р. Соціальне порозуміння як предмет соціогуманітарного дослідження. Психологія і суспільство: спецвипуск. 2013. С. 79–81.

Науковий керівник
канд., філософ.н., Шакун Н.В.

Климюк А.В.
КЗВО «Луцький педагогічний коледж»
Волинської обласної ради
Науковий керівник – ст. викл. Хомюк Н.В.

ПРОБЛЕМНІ СИТУАЦІЇ НА УРОКАХ ПРИРОДОЗНАВСТВА В ПОЧАТКОВИХ КЛАСАХ

Проблемне навчання є не лише інструментом розвитку учнів, а й інструментом удосконалення творчих здібностей вчителів. Основна відмінність проблемного класу від традиційного полягає у змісті та характері організації вчителем пізнавальної діяльності учнів, які передбачають особливу взаємодію навчальних проблем, проблемних завдань і проблем. Крім того, ядром проблемного навчання є загальний процес спільної продуктивної взаємодії вчителя та учнів, що включає виявлення учнями проблем і відкриття знань у процесі розв'язування проблем, а також застосування методів відкриття для виконання нових навчальних завдань. Учителі можуть обрати один із багатьох можливих варіантів проблемного навчання відповідно до особливостей власної педагогічної діяльності, індивідуальних здібностей учнів, рівня розвитку класного колективу.

Організація процесу навчання природознавства в початкових класах здійснюється за допомогою продуктивних методів і репродуктивних (спонукально-репродуктивний і інформаційно-рецептивний)

Метою мотиваційно-відтворювального методу є відтворення здобуття та застосування знань за певною моделлю вчителя. Показ навчального матеріалу може здійснюватися в процесі переказу прочитаного, вправи за зразками, використання книг, розбору таблиць, моделювання за певними правилами. Оскільки реалізація діяльнісного методу на моделі вчителя вимагає застосування знань про предмети та явища, можна забезпечити вищий рівень володіння ними у знайомих чи подібних ситуаціях.

Тому в продуктах спонукально-репродуктивних методів формуються навички, закріплюються (за певних умов) набуті знання, засвоюються нові знання про навколишній світ.

Інформаційно-рецептивний метод – це інформація, яку вчитель передає різними методами, а учні сприймають, усвідомлюють і записують цю

інформацію в пам'ять. Забезпечує знання учнів про явища, природні об'єкти, способи і види людської діяльності.

Важливою функцією активізації психологічної діяльності учнів початкових класів на уроках природознавства є проблемне навчання. Це дозволяє всьому класу брати участь у роботі та змушує кожного учня мислити, досліджувати та відкривати самостійно, тим самим генеруючи механічні та свідомі знання, а не просто пам'ять, в основному розум.

Проблемне навчання передбачає створення в навчальному процесі умов, за допомогою яких учні засвоюють уміння й знання шляхом проблемних ситуацій та оволодівають способами їх вирішення.

Засобами реалізації проблемного навчання, є методи проблемного навчання. Їх три:

- проблемний виклад,
- частково-пошуковий або евристичний метод,
- дослідницький або пошуковий метод.
-

Суть методу проблемного викладу полягає в тому, що вчитель створює проблемну ситуацію, ставить проблему, вирішує її сам і показує дитині сцену. Їх порядок, модель міркування для кожного з них.

Загальна структура методу постановки проблеми включає такі основні дії взаємопов'язаної діяльності вчителя та учнів:

Учні сприймають, розпізнають, розуміють і запам'ятовують фактичні предметні знання та знання в процесі розв'язування загальних задач; його етапи, порядок виконання та особливості міркувань кожної людини; полеміка з учителем, яка складається з риторичних задач та процедури вирішення проблеми. Зміст аспекту ініціюється його логікою. Учитель – створює проблемні ситуації, ставить запитання у вигляді проблемних завдань, розв'язує задачі, називає кожен етап і показує процес міркування, ставить риторичні запитання в процесі роботи, а потім відповідає на них, опосередковано керує процесом сприйняття та усвідомлення.

Основна мета застосування проблемного викладу — це засвоєння учнями знань про основні етапи розв'язання проблеми, їх зміст і послідовність виконання.

Частково-пошуковий або евристичний метод— це спосіб по елементного засвоєння досвіду творчої діяльності, тобто окремих її етапів.

Це відбувається тільки в процесі розв'язання конкретної проблеми. На кожному етапі застосовуються складні уміння логічного мислення, які утворюють його основний зміст. Діти оволодівають уміннями роботи з різноманітним матеріалом шляхом виконання завдань за зразком. Наприклад, на етапі аналізу проблемної ситуації провідним є уміння аналізувати предмети,

явища, зв'язки між ними. У процесі навчання це уміння формується репродуктивно, а уміння аналізувати проблемну ситуацію засвоюється тільки в створених учителем проблемних ситуаціях шляхом оперування уміння всебічно аналізувати об'єкт.

Метод дослідження - це також спосіб організації творчої діяльності учнів, який визначається навчальною проблемою. Діяльність дітей полягає в самостійному вирішенні цілісної проблеми, це означає, що учні виконують усі етапи процесу вирішення проблем, починаючи з усвідомлення когнітивної суперечності.

Вибір методу дослідження здійснюється на основі критеріїв, подібних до критеріїв вибору евристичного методу: відповідності власне змісту предмета, загальної та місцевої готовності студентів. Обов'язковою умовою використання цього методу є набуття учнями вміння виконувати всі етапи вирішення задач у їх логічній послідовності.

Вчитель повинен не тільки створювати проблемну ситуацію, а й вміти організувати обговорення і розв'язання її учнями. Створення проблемних ситуацій вчителем завжди має бути постійним процесом.

Провівши дослідження у Луцькій школі №23 у 2-А класі, перевірка дозволила проаналізувати отримані результати і зробити висновки, щодо уміння учнів вирішувати проблемні завдання.

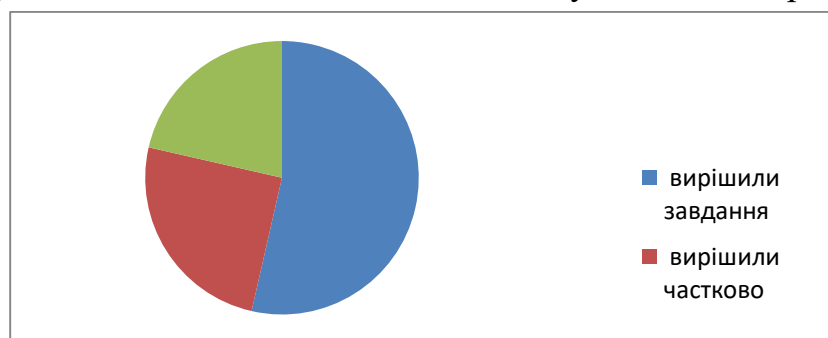
Було виявлено три групи дітей:

1 група – 52,% - учні, які вирішили проблемні завдання;

2 група – 21% - учні, що не вирішили завдання. Вони навіть не змогли скласти план необхідних дій;

3 група – 25% - учні, які вирішили завдання частково.

Графічно результати дослідження можна подати у вигляді діаграми

Було встановлено, що більшість (54,%) дітей можуть вирішити проблему.

Все ж це не достатня кількість, враховуючи, що діти мали початкові уявлення, знання та вміння в пошуку відповіді на проблемне питання.

Проаналізувавши та дослідивши різні дані з проблемних навчальних організацій у школах, я зробила висновки, що на цьому етапі проблемне

навчання є необхідним, адже воно формує гармонійно розвинену творчу особистість здатну логічно мислити, знаходити рішення в різних проблемних ситуаціях, здатну систематизувати і накопичувати знання.

Колодочко П.С.

Державний біотехнологічний університет

БІОЕТИКА ТА ГУМАНІЗАЦІЯ СУСПІЛЬСТВА

Війна на Сході, фінансово-економічна криза, неефективність правової системи, споживацькі настрої у значної частини населення, «крутий» як взірєць для наслідування і символ життєвого успіху – всі ці ознаки сприяють зміні ціннісних орієнтацій людини, руйнуванню міжособистісних зв'язків, маргіналізації суспільства. На фоні зазначених процесів відбувається дегуманізація суспільних відносин, аномія, деформація моральних традицій. Фахівці-педагоги з тривогою констатують, що кількість випадків жорстокого ставлення до тварин серед підлітків збільшилась в рази протягом останнього десятиріччя, а на рівні суспільства – жорстокість по відношенню до дітей, до людей похилого віку, до жінок – досить часто є продовженням знущання над тваринами у більш ранньому віці.

Нині в Україні відмічається поживавлення руху догхантерів (в перекладі – «мисливці на собак»). Сам рух викликає неоднозначну оцінку громадськості: з одного боку, проблема безпритульних тварин (зокрема собак) не вирішена гуманними методами, з іншого – серед учасників руху є чимало невірноважених, схильних до садизму осіб, які самі є загрозою для безпеки громадян. Соціологи відмічають, що у розвинених країнах є, звичайно, випадки знущання над тваринами, але об'єднання догхантерів як суспільний рух там неможливе. (У 2016 році українські догхантери вперше зареєстрували свою організацію, пізніше реєстрація була скасована). Звичайно, і проблему безпритульних тварин, і проблему жорстокості у суспільстві неможливо вирішити зусиллями тільки біоетики, потрібно застосовувати комплекси заходів економічного і правового характеру, але біоетика, як особливий соціальний інститут, сприяє становленню біотичної свідомості, наголошує на єдності людини з усіма живими істотами.

Рівень гуманності суспільства залежить від багатьох складових, але важливим його чинником є гуманітаризація освіти, гуманітаризація на всіх рівнях освітянського процесу. На початкових етапах навчання це можуть бути яскраві картинки, на більш високих рівнях – яскраві приклади, бо, як свідчить психологія, те, що повторюється багаторазово, сприймається як аксіома. Але, звичайно, найважливіша роль у формуванні гуманного ставлення до довкілля, до тварин, до живого взагалі належить закладам вищої освіти.

Звичайно, це не є метою відкриття ВНЗ, але фахівці – це, перш за все, люди і кожен з них – громадянин своєї країни. Навіть прості норми, як – от «не убій»,